

ВІСТІ

ОБГОВОРИЛИ ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ З МІЖНАРОДНИМИ ЕКСПЕРТАМИ ГАЛУЗІ ІНФЕКЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ

Наш університет відвідали провідні фахівці у галузі охорони здоров'я та інфекційного контролю. До вишу завітали завідувач відділу антимікробної резистентності та інфекційного контролю Тернопільського обласного центру кон-

викладачів цикл лекцій від провідних світових спеціалістів, присвячених актуальним питанням інфекційного контролю та антибіотикорезистентності.

Ректор ТНМУ Петро Лихацький висловив вдячність за ініціативу та презенту-

тролю та профілактики хвороб Ростислав Лапін, консультант з медичної епідеміології, колишній керівник регіонального центру CDC у Східній Європі та Центральній Азії Чарльз Вітек, а також регіональна радниця з питань стійкості до антимікробних препаратів ICAP Сара Легар.

Під час зустрічі сторони обговорили напрями майбутньої співпраці між організацією ICAP та ТНМУ. Представники міжнародної делегації запропонували організувати для здобувачів освіти та

вав потенціал Центру симуляційного навчання університету, на базі якого можна ефективно проводити практичні тренінги як для студентів, так і для дипломованих медичних фахівців.

У діалозі щодо розширення партнерських зв'язків також взяли участь проректорка з наукової роботи Олександра Олещук, завідувач кафедри мікробіології Тарас П'ятковський та декан факультету іноземних студентів Марія Марущак.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ВІДБУЛАСЯ ОФІЦІЙНА УСТАНОВЧА ЗУСТРІЧ ПРОЄКТУ NANSEN-EDU, ЯКИЙ ВТІЛЮЮТЬ У ТНМУ

Офіційна установча зустріч проєкту NANSEN-EDU відбулася в онлайн-форматі. Ініціатива «Створення в Україні системи підготовки парамедиків, який відповідає міжнародним стандартам, та структур підтримки у надзвичайних ситуаціях на рівні громад у рамках партнерства з Норвегією» розробили спільно Нордський університет (м. Бьодє, Норвегія), ТНМУ та Сумський державний університет.

У зустрічі взяли участь всі члени команди проєкту від ТНМУ, а саме декан факультету іноземних студентів, професорка Марія Марущак (керівниця проєкту), доцентка кафедри вищої медсестринської освіти, догляду за хворими та клінічної імунології Людмила Мазур, завідувач кафедри екстреної та симуляційної медицини, професор Арсен Гудима, доцентка кафедри педіатрії № 2 Катерина Козак,

асистенти кафедри екстреної та симуляційної медицини Антоніна Черватюк та Мар'яна-Іванна Варварук.

Під час зустрічі відбулося обговорення цілей та очікуваних результатів проєкту, визначення структури управління й зустрічей, пріоритетні заходи на осінь 2026 року. Йшлося про ризики та виклики, а також планування зустрічей наживо й звітної конференції за результатами проєкту. Лідери робочих пакетів окреслили мету, завдання, часові рамки та основні активності в межах кожного пакету проєкту.

Активності проєкту будуть реалізовані протягом 2026-2029 років, а результати його втілення заплановано висвітлити у міжнародній публікації та в рамках звітної конференції з парамедицини.

Людмила МАЗУР

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

Олександр ЛЯСКОВЕЦЬ – студент четвертого курсу стоматологічного факультету.

Стор. 4

У НОМЕРІ

Стор. 5

МІСТ МІЖ НОВОЗНАВСТВОМ І МЕДИЦИНОЮ

У Тернопільському національному медичному університеті стартувала нова освітньо-професійна програма «Прикладна лінгвістика. Медична термінологія та галузевий переклад (англійська мова)». Про особливості навчання за цією спеціальністю розповіла гарант програми, професорка Тетяна Хвалибога.

Стор. 6

«УСЕ СВІДОМЕ ЖИТТЯ ПРАЦЮЮ НА СЕБЕ Й НА ВАС»

Знаний український поет-пісняр, драматург, сценарист, народний артист України, Герой України Юрій Рибчинський зустрівся зі студентами ТНМУ. Переповнена актова зала поринула в атмосферу щирих спогадів, влучного гумору та глибокої життєвої мудрості. Ізвісно ж, у поезії в авторському читанні.

У ТНМУ ВІДБУЛОСЯ ПІДПИСАННЯ МЕМОРАНДУМУ ПРО СПІВПРАЦЮ З ТЕРНОПІЛЬСЬКИМ ОБЛАСНИМ ВЕТЕРАНСЬКИМ ПРОСТОРОМ

Ректор університету, професор Петро Лихацький та директор КУТОР «Ветеранський простір» Дмитро Харчук підписали меморандум про співпрацю. У робочій зустрічі також взяли участь фахівці із супроводу ветеранів і демобілізованих осіб Наталія Григоренко та Тетяна Хічій.

Під час зустрічі сторони обговорили основні напрями співпраці та перспективи розвитку спільних ініціатив, спрямованих на забезпечення доступної та якісної медичної допомоги ветеранам, військовослужбовцям, демобілізованим особам і членам їхніх родин.

Особливу увагу приділили реалізації послуг у межах пакетів Програми медичних гарантій Національної служби здоров'я України. Зокрема, обговорили три пріоритетні напрями: надання послуг із сімейної медицини, стоматологічної допомоги та підтримки ментального здоров'я. Учасники зустрічі детально розглянули можливості співпраці на базі структурних підрозділів університету, серед яких – Центр ментального здоров'я ТНМУ та стоматологічного відділу університету.

Сторони наголосили на важливості міжсекторальної взаємодії у створенні ефективної

системи підтримки ветеранів і домовилися про подальшу координацію зусиль щодо втілення спільних медичних, психоло-

гічних, соціальних та освітніх проєктів.

Підписання меморандуму стало важливим кроком у розвитку партнерських відносин між ТНМУ та КУТОР «Ветеранський простір» і сприятиме розширенню можливостей для надання комплексної допомоги та підтримки ветеранам і демобілізованим особам.

Христина МОЧЕРНЮК
Світлина Миколи КЛАНЦИ

НАШІ НАУКОВЦІ ПРЕДСТАВИЛИ РЕЗУЛЬТАТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ЖУРНАЛІ GLOBAL HEALTH ACTION

За підтримки Дослідницької ради Норвегії (Research Council of Norway) в межах міжнародного наукового проєкту «Building a Healthy Food Environment in Schools: Evaluating Co-created Interventions in Low-Resource Settings (BetterNutrition4Adolescent)» опубліковано результати дослідження у науковому журналі Global Health Action (Taylor & Francis).

Стаття «Implementing school-based nutrition interventions in low- and middle-income countries: a scoping review of implementation strategies, frameworks, and outcomes» стала результатом міжнародної наукової співпраці за участю наукової команди Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського.

Проєкт втілюють за підтрим-

ки українсько-норвезької партнерської ініціативи Research Council of Norway – Національний фонд досліджень України «Залучіть дослідника з України до поточного дослідницького проєкту».

Публікація у Global Health Action є вагомим результатом міжнародної наукової співпраці. Журнал – міжнародне рецензоване видання відкритого доступу у сфері глобального та громадського здоров'я, індексується у Web of Science Core Collection та Scopus і належить до Q1 (Impact Factor – 3,4 (2025), CiteScore – 4,4). Публікація засвідчує високий рівень міжнародної наукової співпраці ТНМУ та залучення університетських дослідників до актуальних міжнародних досліджень.

Олександра ОЛЕЩУК

СИЛА ГОЛОСУ ТА МИСТЕЦТВО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ

У ТНМУ відбувся триденний тренінг з публічних виступів для керівників провідних напрямів Тернопільської та Хмельницької обласних організацій Товариства Червоного Хреста України.

Тренінг провели викладачі навчально-наукового інституту медсестринства ТНМУ – доценти Світлана Даньчак, Юлія Данилевич та Оксана Прокопчук.

Упродовж трьох днів учасники працювали над розвитком навичок ефективного публічного виступу та впевненої комунікації з аудиторією. Особливу увагу було приділено роботі з голосом і диханням, структурі та логіці виступу, невербальній комунікації, встановленню контакту з аудиторією, утриманню уваги слухачів, сторітелінгу та імпровізації.

Окремий блок навчання був спрямований на розвиток умінь впевнено діяти у непередбачуваних ситуаціях, швидко адаптуватися до зміни обстановки, відповідати на складні запитання та зберігати контакт з аудиторією навіть у ситуаціях

підвищеного емоційного напруження.

Значна частина тренінгу відбувалася в практичному форматі. Учасники відточували набуті навички під час індивідуальних і групових вправ, імпровізованих

виступів. Послідовність навчання дала можливість учасникам не лише опанувати певні інструменти публічного мовлення, а й краще відчувати власний стиль публічного виступу, побачити свої сильні сторони та відпра-

цювати навички, необхідні для професійної взаємодії з різними аудиторіями.

Три дні інтенсивної спільної роботи стали простором для професійного розвитку, практики та обміну досвідом. Адже

впевнений публічний виступ – це не прагнення говорити ідеально, а вміння чітко доносити власну думку, бачити відчуття аудиторії та залишатися собою.

Світлана ДАНЬЧАК

ДОКТОРКА МЕДИЧНИХ НАУК ТНМУ СТАЛА СТИПЕНДІАТКОЮ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОРИСА ПАТОНА

17 вересня Верховна Рада України ухвалила Постанову «Про призначення у 2026 році стипендій Верховної Ради України імені Бориса Патона».

Відповідно до цього документа стипендію Верховної Ради України імені Бориса Патона призначено Ірині Михайлівні Галабійській – докторці медичних наук, доцентці кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського.

Стипендія Верховної Ради України імені Бориса Патона започаткована для підтримки молодих учених, стимулювання їхньої наукової діяльності та створення додаткових можливостей для проведення актуальних фундаментальних і прикладних досліджень. Вона також спрямована на збереження та розвиток наукового потенціалу України.

Стипендію призначено на виконання наукової роботи «Перепрофілювання лікарських засобів та модифікація дієти для покращення лікування посттравматичного стресового розладу на тлі метаболічних порушень». Науковий доробок Ірини Галабійської

A narrative review» у Journal of Nutritional Biochemistry (Q1), «Implementing school-based nutrition interventions in low- and middle-income countries: a scoping review of implementation strategies, frameworks, and outcomes» у Global Health Action (Q1), а також «Metabolic profiling of healthy vs. syndrome-associated obesity and effects of six-month metformin therapy» у Acta Diabetologica (Q1).

представлений низкою публікацій у міжнародних наукових виданнях, зокрема цього року за її участю опубліковано статті «War, diet, and PTSD in Ukrainian youth» у Scientific Reports (Q1), «The Hidden Burden of Water-Binding Additives in Meat Products: Biochemical, Clinical, and Psychosocial Implications» у Molecular Nutrition & Food Research (Q1), «Complex interactions between stress, nutrition, gut microbiota, and infectious diseases and their impact on health in global conflicts:

Стипендію призначають строком на один рік за результатами конкурсного добору наукових робіт молодих учених, які мають вагомий науковий здобуток та працюють над актуальними науковими дослідженнями.

Для Тернопільського медуніверситету це чергове свідчення високого рівня наукових напрацювань університетської спільноти та вагомий внесок його науковців у розвиток сучасної медичної науки.

Пресслужба ТНМУ

Редактор: Г. ШОТ
Творчий колектив: Л. ЛУКАШУК,
М. ЮХНО-ЛУЧКА

Комп'ютерний набір і верстка:
С. ДОРОШ

Адреса редакції:
46001, м. Тернопіль,
майдан Болі, 1,
тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail:
hazeta.univer@gmail.com
hazeta@tdmu.edu.ua

Засновник:
Тернопільський
національний медуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс 23292

Видавець:
Тернопільський
національний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позиції
авторів публікацій.

R30-03952

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2,5 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 105

Газета набрана, зверстано,
віддруковано у Тернопільському
національному медуніверситеті ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Болі, 1.

ЗАХОДЬТЕ НА НАШ САЙТ: WWW.MEDYCHNA-AKADEMIA.TDMU.EDU.UA ТА НА СТОРІНКУ У FACEBOOK

ВІД ОПЕРАЦІЇ – ДО ПОВНОЦІННОГО ЖИТТЯ У ТНМУ ОБГОВОРILI СУЧАСНУ ОНКООРТОПЕДІЮ ТА РЕАБІЛІТАЦІЮ

В актовій залі ТНМУ відбулася науково-практична конференція «Патологія опорно-рухового апарату. Дегенеративні зміни, травма і метастази: від хірургії та реабілітації до паліативної допомоги». Організатори заходу – Тернопільський національний медичний університет ім. Івана Горбачевського, Інститут мікробіології та імунології ім. І. І. Мечникова НАМН України та ГО «Асоціація сталого розвитку охорони здоров'я та паліативної допомоги».

Захід об'єднав провідних науковців, практикуювальних лікарів різних напрямів, фізичних терапевтів і студентів університету. Відкриваючи конференцію, проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТНМУ, професор Степан Запорожан наголосив на особливій актуальності теми. Тематика конференції продиктована не лише розвитком сучасної медицини, а й реальними викликами, з якими нині стикаються пацієнти та медична система. Адже лікування захворювань опорно-рухового апарату дедалі частіше потребує не одного вузького спеціаліста, а комплексного підходу – від діагностики й хірургічного втручання до фізичної та психологічної реабілітації, протезування, контролю болю та, за потреби, паліативної допомоги.

ОНКОЛОГІЯ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ: КОЛИ ВАЖЛИВО НЕ ВТРАТИТИ ЧАС

Професор Степан Запорожан звернув увагу на проблему злоякісних пухлин опорно-рухового апарату. Первинні злоякісні пухлини кісток є відносно

на остеосаркому припадає на вік 10-25 років.

Однією з проблем залишається пізня діагностика. Неспецифічні симптоми, зокрема біль у кінцівці, який почасти помилково сприймають як наслідок

Степан ЗАПОРОЖАН, проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТНМУ, професор

травми чи забиття, можуть відтерміновувати звернення по спеціалізовану допомогу. Тож значна частина пацієнтів потрапляє до спеціалізованих закладів уже на III-IV стадії захворювання, коли з'являються метастази.

Саме тому лікування неможливо відокремити від питання подальшого відновлення. У складних онкологічних випадках можливість органозберігального лікування можуть бути обмежені, а одним з наслідків стає ампутація. Але хірургічне втручання – лише частина шляху пацієнта.

За словами Степана Запорожана, ще одна дуже важлива проблема – дефіцит вузькоспеціалізованих онкорехабілітологів у регіонах. Після виписки зі столичних медичних закладів пацієнти, які повертаються в невеликі міста, не завжди мають можливість отримати належний фаховий нагляд. Не менш важливим є й психологічний компонент. Особливої уваги потребує психологічна реабілітація підлітків зі зміненим сприйняттям власного тіла після агресивних хірургічних втручань.

Інтеграція світового досвіду та використання новітньої української інфраструктури протезування дають можливість підвищити відсоток пацієнтів, які повертаються до повноцінного життя. Професор Степан Запорожан наголосив на важливій ролі ТНМУ в розбудові вітчизняних стандартів лікування та післяопераційного відновлення. На кафедрі медичної реабілітації активізовано викладання за спеціальністю 227 (17) «Терапія та реабілітація» для бакалаврів і магістрів. Науковці університету впроваджують світовий досвід у практику українських лікарів, зокрема, переклавши такі фундаментальні праці, як «Фізична медицина та реабілітація за Бреддомом» і «Клінічна

онкологія: посібник Бетезди». Крім того, ТНМУ проводить спеціалізовані курси з фізичної та реабілітаційної медицини й активно впроваджує нові магістерські напрями, серед яких і програма «Протезування-ортезування». Потреба в цих фахівцях пов'язана не лише з наслідками війни, яка спричинила значне зростання кількості ампутацій. Така ж допомога необхідна й багатьом пацієнтам з онкологічними захворюваннями. Саме тому розвиток реабілітаційного напрямку в університеті набуває дедалі більшого значення.

«Наш університет готує фахівців нового покоління за європейськими програмами, де поняття онкологічного лікування та фізичної терапії є нерозривними процесами, – підсумував Степан Запорожан. – Це дозволяє забезпечити регіональні заклади охорони здоров'я мультидисциплінарними командами, спроможними працювати зі складними пацієнтами після важких онкоортопедичних операцій».

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПОГЛЯД НА ШЛЯХ ПАЦІЄНТА

Особливістю заходу стало поєднання доповідей фахівців з різних галузей медицини. До роботи конференції долучилися науковці ТНМУ та провідні

Тарас ОМЕЛЬЧЕНКО, професор кафедри травматології та ортопедії НМУ ім. О.О. Богомольця

фахівці з Києва й Черкас, а її програму сформували таким чином, щоб учасники могли побачити проблему пацієнта не ізольовано, а в усій послідовності медичної допомоги.

Наукову програму розпочав професор кафедри медичної реабілітації ТНМУ Андрій Голяченко, який представив доповідь «Реабілітаційні стратегії в онкологічних пацієнтів». Про сучасний менеджмент болю та запалення при суглобовому синдромі розповів професор кафедри травматології та ортопедії Національного медичного університету імені Олександра Богомольця Олександр Бур'янов.

Ще однією важливою темою стала проблема професійного вигорання медиків. Її в доповіді «Професійне вигорання лікаря на реабілітаційному та паліативному треку: виклики й можли-

вості» представив лікар-психіатр, викладач кафедри психології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького Олексій Борщ. Професор кафедри травматології та ортопедії НМУ ім. О.О. Бо-

Ірина КАМИШНА, професорка кафедри медичної реабілітації ТНМУ

гомольця Тарас Омелченко розповів про сучасний погляд на вікові зміни кісток і суглобів.

Важливий блок конференції був присвячений реабілітації пацієнтів після ампутацій нижніх кінцівок. Про сучасні підходи до роботи з такими пацієнтами розповіла професорка кафедри медичної реабілітації ТНМУ Ірина Камишна (у співавторстві з колегами Я.Ф. Чайківським, А.В. Паламарчуком та С.В. Калмазаном). Ірина Камишна наголосила, що ампутація нижньої кінцівки для кожного пацієнта – це не лише анатомічна втрата, а комплексна, нейрофізіологічна, психоемоційна й соціальна проблема, що потребує системного підходу для відновлення.

Завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТНМУ, професор Ігор Галайчук висвітлює теоретичні основи кріозберігання злоякісних пухлин для

Олексій БОРЩ, лікар-психіатр, викладач кафедри психології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

створення протиракових вакцин, підкресливши наступність вітчизняних наукових досягнень. Завершальною стала доповідь

завідувачки кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання, професорки Дарії Попович (спільно з асистентом Андрієм Гавриленком). Науковці акцентували увагу на прихильності пацієнтів до домашніх реабілітаційних програм, подоланні кінезіофобії, впровадженні концепції «мінімально життєздатного комплексу» вправ і формуванні партнерської взаємодії між фахівцем і пацієнтом. Адже ефективність відновлення залежить не лише від правильно підібраних вправ чи призначень. Важливо, щоб пацієнт розумів мету реабілітації, був залучений до процесу та дотримувався рекомендацій поза межами медичного закладу.

ВІД СТУДЕНТА ДО ПРОФЕСОРА – ОДНА ФАХОВА РОЗМОВА

У підсумку конференція показала: сучасний маршрут складного пацієнта не вкладається в межі однієї спеціальності. Як наголошує професор Степан Запорожан, окремою цінністю конференції стала можливість безпосередньої комунікації між різними поколіннями медиків:

Андрій ГОЛЯЧЕНКО, професор кафедри медичної реабілітації ТНМУ

її учасники – від студентів другого курсу до науково-педагогічних працівників і лікарів-практиків. Для молодих людей, які лише формують своє професійне бачення, це нагода побачити сучасну медицину не лише через підручник, а й через реальні клінічні проблеми та досвід тих, хто щодня працює з пацієнтами. Водночас для практикуювальних фахівців такі зустрічі стають майданчиком для обміну досвідом, обговорення нових підходів та професійної комунікації.

Проведення такої конференції у ТНМУ засвідчило: сучасна медицина не закінчується в операційній. Після складного діагнозу, хірургічного втручання чи ампутації перед фахівцями постає не менш важливе завдання – допомогти людині повернути руховість, самостійність, психологічну рівновагу й, зрештою, повернутися до повноцінного життя.

**Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА
Світлани Нелі ГУМЕНЮК і
Наталії ПИЛИПКО**

Ігор ГАЛАЙЧУК, завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТНМУ, професор

рідкісними, але становлять серйозний виклик для медицини через складність діагностики та лікування. За даними Національного канцер-реєстру, в Україні щороку реєструють майже 1500-2000 нових випадків первинних сарком опорно-рухового апарату. Пік захворюваності

ОЛЕКСАНДР ЛЯСКОВЕЦЬ: «МОЛОДЬ МАЄ БУТИ НЕ СПОСТЕРІГАЧЕМ, А РУШІЙНОЮ СИЛОЮ ЗМІН»

Олександр Лясковець – студент четвертого курсу стоматологічного факультету ТНМУ, староста групи, волонтер, активний учасник студентських ініціатив. Ще зі школи звик перебувати у вирі різних активностей, особливо творчих: виступати на концертах, брати участь у конкурсах, організовувати заходи. Здавалося б, дорога до сцени була для нього значно очевиднішою, ніж до стоматологічного кабінету. Але Олександр обрав медицину. Зараз він уже працює асистентом стоматолога, придивляється до хірургічної стоматології, організовує професійні та добродійні заходи й переконаний: молодь має бути не спостерігачем, а рушійною силою змін.

– Олександр, чи змінила вас війна?

– Гадаю, війна змінила кожного по-своєму. Вона порушила багато планів, у когось цілковито перевернула життя. Мене теж змінила, проте й зміцнила мене, зміцнила мій дух.

Я з містечка Дубровиця, що на Рівненщині, це вже зовсім близько до Білорусі. Насправді в перші дні-місяці війни було дуже страшно. Я тоді ще навчався у школі, звісно, все це сприймав особливо гостро. Але згодом почав міркувати свідоміше, бути вдячним за те, що маю, більше думати про майбутнє й водночас цінувати сьогоднішній день, жити тут і тепер.

– Чи є щось у вашому довоєнному житті або у собі тодішньому, за чим сумуєте?

– Війна справді розділила життя на «до» й «після». І я сумую за тим життям, що було до неї, за рідними, друзями. Дуже сумую за звичайними спокійними вечорами, днями, ночами. Бо навіть коли безпосередньої небезпеки немає, внутрішня тривога все одно нікуди не знає.

– Що допомагає втримати рівновагу, коли й постійне тривожне тло, й велике навантаження у навчанні?

– Стараюся фільтрувати інформацію. Є кілька Telegram-каналів, які читаю, бо, звичайно, треба бути в курсі того, що відбувається. Але намагаюся не читати всілякі страшні новини та інформаційні приводи, які лише підривають спокій. А ще іноді просто вимикаю телефон. Коли вже все допече, хочу побути сам, щоб ніхто не телефонував, не писав. Це буває вкрай зрідка й ненадовго, але такий час для себе потрібен кожному. Мені допомагають також відновлюватися прогулянки, спілкування з

друзями, рідними, активний відпочинок. Узагалі дуже люблю, коли життя насичене.

– Ви активно долучаєтеся до волонтерського руху університету. Що вас спонукає до цього?

– Ще у школі я був буквально всюди. Танцювати – я! Співати – я! Все організовувати – я! Був шкільним активістом, старостою класу, брав участь у конкурсах, танцях, співі. Волонтерством теж почав займатися ще у школі. Ми організовували невеликі проекти, які, звичайно, відбувалися під впливом учителів. Але, гадаю, саме тоді й почало формуватися моє бажання бути корисним.

культету, ініціатива, коли ми організовували практичний майстер-клас з невідкладних станів у стоматології. Запросили відомого лікаря-анестезіолога Максима Левченка, зібрали майже 40 учасників. Частину коштів спрямували на добродійну ініціативу стоматологічної клініки Refine, що допомагала Дому милосердя у Чорткові, де виховуються діти-сироти та діти з інвалідністю. На зібрані кошти там облаштовували дитячий майданчик. Митеж внесли свою лепту.

Згодом нас запросили на відкриття майданчика. І ось тоді збагнув, наскільки важливою може бути навіть невелика до-

– Доброта. Не те, що стараюся бути добрим, – я просто добрий. Ще щирість і чесність. Дуже не люблю брехні та лицемірства. Стараюся підтримувати з усіма дружні стосунки. Мене дуже мотивує спілкування з людьми, які багато чого досягли, добре розуміються на власній справі, розумніші за мене. У таких людей завжди можна чогось навчитися. Ще стараюся бути позитивним. Не люблю постійно сумувати, впадати в меланхолію.

– Що хотіли б у собі змінити?

– Я надто багато намагаюся контролювати. Все, що навколо мене, має бути розкладене по полицях. Постійно міркую: «Як зробити краще? Що додати?». Відчуваю відповідальність чи не за все, що навколо мене. І це виснажує. Бо ж не можу контролювати все.

– Знаєте, що люди найчастіше помилково думають про вас при першому знайомстві?

– Нещодавно я почав працювати у приватній клініці Refine. Колеги сприймали мене позитивним, відкритим, та водночас дехто вважав, що я несерйозний і навіть інфантильний (сміється). Гадали: прийшов такий веселий хлопець, походить тиждень-два – піде. А я вже четвертий місяць працюю. Нині вони кажуть, що не очікували, що так серйозно ставитимуся до роботи, братиму на себе відповідальність. Можливо, за моєю веселістю та позитивом спочатку важко побачити людину, яка справді хоче чогось досягти у своїй професії.

– Ви обрали стоматологію. Хоча, судячи з вашої шкільної активності, мало хто цього очікував.

– Так, для більшості це було максимально несподіване рішення. Знав, що хочу в медицину, готувався до НМТ з біології ще з десятого класу, ходив до репетитора. Але до останнього нікому не казав, куди вступати. Всі були впевнені, що я піду в Київський університет культури, бо ж постійно був на сцені. А потім відкривають результати вступу – й: «Опа! Сашко в медичному!». Всі були дуже здивовані.

– Що ж, зрештою, привело вас до стоматології?

– Моя старша сестра Аня – стоматологиня. Вона теж навчалася в ТНМУ, закінчила університет 2023 року. Її чоловік також стоматолог, вони разом навчалися. Ще в одинадцятому класі я допомагав сестрі у стоматології, вперше асистував. Можливо, саме це й підштовхнуло мене до цього напрямку. Розумів, що медицина – це складно й дуже відповідально. Але відповідальності я не боявся. І хотів допомагати людям. Тому якоїсь хвилини просто вирішив: «Так,

я йду в медичний». Це було моє рішення. Мене ніхто не змушував.

– Уже під час навчання не було думки: «І навіщо я сюди пішов»?

– Була. І не раз. Особливо перші два роки. Постійне навантаження, складне навчання. Водночас розумів: якщо не буду це вчити, яким лікарем потім стану? І якщо вже вступив на цю стежину – куди ж кидати все? А згодом збагнув, що мені це справді подобається! Зараз я цим горю. Мені цікаво спостерігати, як моя професія допомагає людям, як можна змінювати їхнє здоров'я, усмішку, якість життя. Нині я вже працюю асистентом стоматолога, тож це дає можливість бачити професію не лише з боку студента.

– Який напрям стоматології вам найближчий?

– Ще не визначився. Найбільше зараз мене цікавить хірургічна стоматологія, намагаюся більше в неї заглиблюватися. Але, гадаю, остаточно вирішуватиму після п'ятого курсу.

– Ви одночасно навчаєтеся, працюєте, волонтерите, є старостою групи. Як усе встигаєте?

– Стараюся планувати день. Та все одно іноді приходжу додому о десятий вечора, а щось ще треба повторити, зробити, відповісти на повідомлення...

– Авідпочивати коли?

– Наразі не завжди вдається виспатися. Розумію, що потім це мені відгукнеться, але...

– Якщо б можна було отримати якусь надзвичайну здібність, що обрали б?

– Зупиняти час. Або додавати до доби ще кілька годин. Я б точно знайшов, на що їх витратити. Або хоча просто відпочив би. Мені взагалі подобається цей насичений темп життя. Якщо більше двох днів просто сиджу вдома, мені вже стає нудно.

– Ким бачите себе через кілька років?

– Успішним стоматологом, який може допомагати людям. Стати справді хорошим фахівцем складно, але можливо.

– Де ви себе бачите – в Україні чи, можливо, за кордоном?

– Наразі – в Україні. Гадаю, навіть у Тернополі. Звичайно, цікаво побачити інші країни, поїхати на відпочинок чи навчання. Не знаю, як складеться моя доля, але поки що не йдеться про переїзд. Не уявляю, як це опинитися за тисячі кілометрів від дому, від своїх рідних. Так, зараз я не поруч з ними, але все одно в Україні. І для мене це важливо. Мені хочеться жити та бути корисним тут. Бо зараз нашій країні дуже потрібні люди. Особливо молодь – активна, ініціативна, яка не боїться щось робити.

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

МІСТ МІЖ МОВОЗНАВСТВОМ І МЕДИЦИНОЮ

У ТНМУ стартувала нова освітньо-професійна програма «Прикладна лінгвістика. Медична термінологія та галузевий переклад (англійська мова)». Про особливості навчання за цією спеціальністю розповіла гарант програми, професорка Тетяна Хвалибога.

— Що стало головним поштовхом для створення програми, яка поєднує прикладну лінгвістику, медичну термінологію та галузевий переклад?

— Медицина наразі належить до тих галузей, які найбільш тісно пов'язані з міжнародною співпрацею. Українські лікарі та науковці беруть участь у міжнародних дослідженнях, працюють із зарубіжними колегами, публікують результати досліджень у міжнародних виданнях, пацієнти отримують лікування за кордоном, розвивається телемедицина. Отож, певна річ, зростає потреба у фаховому перекладі медичної документації, наукових публікацій, клінічних матеріалів і професійної комунікації.

Саме тому програма первинно продумана на перетині трьох галузей — мовознавства, перекладу й медицини. Її особливість полягає не лише у вивченні англійської мови, а й у підготовці фахівця, який зможе професійно працювати з мовою конкретної галузі.

— Цілком логічно виглядає те, що наш університет започаткував цю програму — маємо потужну кафедру іноземних мов з висококваліфікованим кадровим потенціалом...

— Справді, для ТНМУ це цілком природний крок. Окрім того, університет має те професійне середовище, якого не може мати звичайний філологічний заклад: клінічні кафедри, викладачі-клініцисти з рівнем англійської мови C1/C2, науковці, медична документація. Таке середовище й стало одним з ключових ресурсів для створення цієї програми.

— У чому ж полягає відмінність цієї програми від класичної філології чи загально-го перекладу?

— Класична філологічна освіта дає фундаментальне розуміння мови, літератури, мовознавчих процесів, культури і це, й справді, дуже важлива основа. Але наш випускник буде мати додаткову професійну компетентність — він спеціалізуватиметься на прикладній лінгвістиці та галузевій комунікації, передусім у сфері медицини. Тобто, ми готуватимемо не лише перекладача, який може працювати з будь-яким текстом, а фахівця, який розуміє, як функціонує спеціалізована

мова медицини, як формується та використовується термінологія, як працювати з медичними текстами, інформаційними ресурсами та сучасними цифровими інструментами перекладу. І дуже важливо, що все це відбувається в медичному університеті. Студент не просто читає в підручнику про медичну термінологію, а перебуває у середовищі, де медицина є реальною професійною сферою. Я вбачаю цю програму як своєрідний міст між гуманітарними знаннями та медициною. Ця міждисциплінарність і є її головною відмінністю.

Тетяна ХВАЛИБОГА, професорка, гарант програми

— Розкажіть, будь ласка, які базові дисципліни вивчатимуть студенти?

— Власне, це одне з найцікавіших питань, адже програма побудована на поєднанні різних компонентів. Наші студенти отримуватимуть фундаментальну лінгвістичну підготовку: поглиблено вивчатимуть англійську мову, мовознавчі дисципліни, теорію та практику перекладу, міжкультурну комунікацію. Крім того, вони поступово входять у світ прикладної лінгвістики: працюватимуть з цифровими ресурсами, інформаційними джерелами, термінологічними базами, сучасними технологіями автоматизованого перекладу. Важливими тут стають і такі напрями, як корпусна лінгвістика та аналіз мовних даних. І третій компонент — медичний. Студенти опановують медичну й фармацевтичну термінологію, вивчатимуть основи анатомії та фізіології, ознайомлюватимуться

з особливостями професійної комунікації у сфері охорони здоров'я.

Звичайно, ми не ставимо перед собою завдання підготувати лікаря. Наш випускник не буде діагностувати захворювання чи призначати лікування. Але він повинен розуміти, про що саме йдеться в тексті, який перекладає. Тому студенти поступово знайомитимуться з медичною термінологією, її структурою та принципами функціонування, з термінами анатомічного, клінічного, фармацевтичного спрямування. Важливу роль відіграватиме й латинсь-

стами, професійною комунікацією, термінологічними ресурсами та матеріалами, максимально наближеними до реальної практики.

Окремий напрям — виробничий та перекладацький практика. Ми також зацікавлені в тому, щоб розширювати співпрацю із закладами охорони здоров'я, фармацевтичним сектором, науковими установами та професійними перекладацькими структурами. Для нас важливо, щоб студент до часу отримання диплома вже мав не лише теоретичні знання, а й певний портфель практичних робіт і досвід виконання професійно-орієнтованих завдань.

— Ким і в яких галузях зможуть працювати випускники після завершення навчання в ТНМУ?

— Насамперед це фахівці, які зможуть працювати у сфері письмового й усного перекладу, медичної та наукової комунікації. Їхніми потенційними працедавцями можуть бути медичні та фармацевтичні компанії, перекладацькі агентства, наукові установи, міжнародні організації, приватні й державні заклади охорони здоров'я, компанії, що працюють у сфері медичних технологій та міжнародної співпраці.

Окремий напрям — робота з медичною документацією, науковими текстами, інформаційними та освітніми матеріалами, локалізацією цифрового медичного контенту. Але це не означає, що після завершення програми випускник зможе працювати лише з медичною тематикою. Навички прикладної лінгвістики, роботи з інформацією, цифровими інструментами, термінологією та перекладом можна застосовувати й в інших галузях. Тобто ми намагаємося сформувати фахівця із широким набором компетентностей, але з дуже чіткою професійною спеціалізацією.

— Наскільки наразі є запитуваними фахівці з медичного й галузевого перекладу в Україні та за кордоном?

— Запит на таких фахівців є стабільним і він має дуже конкретне підґрунтя. Україна дедалі активніше інтегрується в міжнародний медичний та науковий простір. Це означає більше міжнародних проєктів, клінічних досліджень, наукової комунікації, співпраці медичних закладів і компаній. Окремим чинником стали й наслідки війни: українці отримують медичну допомогу за кордоном, іноземні фахівці та організації працюють з українською системою охорони здоров'я. Тому потрібні люди, які зможуть професійно працювати ще з мовою медицини.

Щодо міжнародного ринку, то медичний переклад є окремою

професійною нішею, зокрема у сфері «life sciences», фармацевтики та клінічних досліджень. На міжнародному ринку вже зараз є вакансії для фахівців з медичного перекладу, в тому числі віддалені. Тому для наших випускників перспективною може бути не лише робота в Україні. Цифровий характер сучасного перекладу дозволяє працювати й з міжнародними замовниками, незалежно від місця перебування фахівця.

— Чи не впливатиме, на ваш погляд, розвиток штучного інтелекту та нейромережевого перекладу на цю спеціальність?

— Безумовно, впливатиме. Але я не вважаю, що це аргумент проти спеціальності. Навпаки, це аргумент на користь сучасної підготовки перекладача. Штучний інтелект уже змінив перекладацьку професію. Нині фахівець повинен уміти працювати не лише зі словником чи традиційною системою автоматизованого перекладу, а й використовувати сучасні цифрові інструменти, перевіряти отриманий результат, редагувати та постредагувати машинний переклад.

Особливо це важливо в медицині. Тут помилка в перекладі може бути більше, ніж простою стилістичною неточністю, вона може змінити зміст медичного документа або професійного повідомлення. Дослідження сучасних систем ШІ для медичного перекладу також засвідчують їхню перспективність і підтверджують необхідність людського контролю, особливо у складних клінічних ситуаціях. Тому ми не хочемо протиставляти перекладача та штучний інтелект. Наше завдання — навчити майбутнього фахівця керувати технологією, критично оцінювати її результат і відповідати за кінцевий текст.

— Що порадили б вступникам, які ще вагаються між стандартними іноземними мовами та цією вузькоспеціалізованою програмою?

— Я б порадила передусім запитати себе: «Що саме я хочу робити зі знаннями іноземної мови?». Якщо людині цікаві мови, вона любить аналізувати інформацію, працювати з текстами, цікавиться сучасними технологіями й водночас хоче отримати конкретну професійну спеціалізацію, я б радила звернути увагу на нашу програму. Одна з найбільших переваг у тому, що вона виходить далеко за межі однієї галузі — медицини чи лінгвістики. Студент не обирає між гуманітарною освітою та сучасними технологіями, між мовою й професійною сферою. Він отримує можливість поєднати все це. Якщо сьогоднішній абітурієнт думає про те, якою буде його професія через десять років, то я б особливо радила звернути увагу на поєднання компетентностей. Саме фахівець, який одночасно володіє мовою, розуміє професійну галузь і вміє працювати з цифровими технологіями, матиме найбільше можливостей для професійного розвитку.

Лариса ЛУКАШУК

«УСЕ СВІДОМЕ ЖИТТЯ ПРАЦЮЮ НА СЕБЕ Й НА ВАС»

«Чарівна скрипка», «Ой, летіли дикі гуси», «У долі своя весна», «Зелен-клен», «Минає день»... Усі ці хіти народилися з-під його пера. Відомий український поет-пісняр, драматург, сценарист, народний артист України, Герой України **Юрій Рибчинський зустрівся зі студентами Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського. Представив аудиторії легендарного Маестро ректор ТНМУ, професор Петро Лихацький, після чого переповнена актова зала поринула в атмосферу щирих спогадів, влучного гумору та глибокої життєвої мудрості. І звісно ж, у поезії в авторському читанні.**

ВІЙНА, З ЯКОЇ ПОЧАЛАСЯ ЙОГО ОСОБИСТА ІСТОРІЯ

«Я народився після війни. І ніколи не гадав, що колись доживу до війни. Вважав, як і все моє покоління, що її більше ніколи не буде», – розпочав Юрій Євгенович.

Його батько під час Другої світової воював на фронті й був поранений під Харковом. Мати – військова хірургиня, полковник медичної служби, яка керувала медсанбатом. Саме вона забрала пораненого воїна з поля бою, ампутувала йому ногу та повернулася у стрій. «Таких, як батько, кому вона під час війни ампутувала або ногу, або руку, були тисячі», – розповів Юрій Рибчинський.

Цей момент особливо відгукнувся аудиторії: перед майбутніми медиками постав не просто епізод з родинної біографії митця, а образ лікаря, який у найстрашніших умовах рятує життя. Як і нині.

Після поранення батько опинився в Алматі. Маючи три вищі освіти, він викладав у місцевих навчальних закладах. Саме там, в офіцерській їдальні, 1944 року його батьки зустрілися знову: мати приїхала набирати випускників до свого медсанбату. Так у далекій тодішній казахській столиці почалася особиста історія майбутнього поета й драматурга: «В животі мамі я приїхав до Києва й 1945 року вона мене народила – 22-го травня».

Згадку про день свого народження Юрій Євгенович приправляє дрібкою гумору. Якось він запитав у матері, чому вона не народила його 9 травня – в день, який у радянському союзі вважали днем перемоги. Відповідь запам'яталася на все життя: «Це твоє щастя, що ти

народився пізніше, тому що всі лікарі святкували і десять днів, щонайменше, були п'яні».

ТРИ ДОРОГИ Й ОДИН ВИБІР

У дитинстві Юрій Рибчинський устиг спробувати себе в різних сферах. Півтора року навчався в художній школі: якийсь час мріяв стати художником, але згодом це захоплення згасло. Тим часом спорт залишався поруч багато років. Із п'яти до тринадцяти років він займався фігурним катанням, а з тринадцяти до двадцяти трьох – був членом юнацької збірної України зі стрибків із жердиною.

Коли настав час обирати подальший шлях, перед ним, за власними словами, було три дороги: інститут фізкультури, театральний виш або література. Він обрав третю. Важливу роль

польському Сопоті. Спочатку Юрій Рибчинський написав «Очі на піску» українською, але для Міансарової, яка тоді ще не знала української мови, зробив російський варіант. «Українською її співали Ліна Прохорова, Надія Пащенко. Але крила та славу пісні дала саме Тамара Міансарова», – зауважив пан Юрій.

Після служби в армії Рибчинський повернувся до цивільного життя. Працював редактором на телебаченні та радіо, однак недовго. Його перша популярна пісня принесла авторові такий успіх і фінансовий дохід, що він залишив державну службу. «Пісня стала такою популярною, що почала приносити мені 500 карбованців щомісяця – це була зарплатня міністра, – пригадав поет. – І я тоді вирішив, що працювати на державу вже не буду, а лише на себе.

вживався й як драматург. Його музична комедія «Як повернути чоловіка», створена за мотивами п'єси «Моя дружина – брехуха», протягом багатьох років йшла на сценах майже 30 театрів радянського союзу (зокрема, й у Тернополі) та за кордоном. «Я все життя провів серед дуже талановитих людей. Деякі з них були геніальні», – поділився митець.

За його підрахунками, він написав уже близько 3000 пісень, не враховуючи інших творів. Популярною ставала приблизно кожна десята.

«КРИК ПТАХА»: ЗАБОРОНА, АМЕРИКАНСЬКИЙ УСПІХ ТА ПІДПІЛЬНИЙ РИНОК

З Володимиром Мулявіним, майбутнім керівником ВІА «Песняри», Юрій Рибчинський познайомився також під час служби в армії. Згодом запропонував йому вірш «Крик птаха» («Крик птицы»). Композитор довго виношував музику, та, врешті, створив пісню.

Особливо добре Юрій Рибчинський пам'ятає реакцію публіки на одному з концертів у Палаці спорту. Після енергійних композицій прозвучав «Крик птаха» – й зал заціпенів. «Тиша стояла щонайменше хвилин п'ять. Жодних оплесків не було, – пригадає він. – Чулося лише схлипування, а вже потім зала вибухнула гучними оплесками».

Та невдовзі пісня опинилася під забороною. Приблизно через пів року після її появи «Песняри» виступали у Волгограді. Під час виконання цієї пісні одному з глядачів стало зле й він помер від серцевого нападу. Виявилося, він був Героєм Радянського Союзу. Його дружина почала писати листи до Міністерства культури та інших установ, стверджуючи, що для радянських людей не повинні звучати такі пісні, що призводять до смерті. І пісню заборонили.

Утім, через деякий час «Песняри» стали першим радянським ансамблем, який запросили на гастролі до США. У Міністерстві культури дозволили перекласти «Крик птаха» англійською мовою, й впродовж приблизно півтори місяця ансамбль виконував її для американської публіки. За словами Юрія Рибчинського, композиція навіть потрапила до американського хіт-параду 50-ти найкращих пісень. Згодом її офіційно видали й на платівці в срср.

За часів заборони кустарні записи пісні продавали на блошиних ринках по 100 карбованців! Поет поставився до цього з гумором: «Я не шкодував... Хтось на мої пісні, слава Богу, заробляв нормальні гроші». Юрій Рибчинський і нині вважає «Крик птаха» однією з найсильніших пісень. Молодшому ж поколінню радить знайти її у виконанні ансамблю «Песняри» й послухати. **НЕ ЛИШЕ АВТОР, А Й НАСТАВНИК**

Успіхів у творчому житті Юрія Рибчинського було чимало. Він 15 разів ставав лавреатом всесоюзної телепередачі «Пісня року», що, як зауважує сам поет, не вдавалося більше нікому з українських авторів. У роки перестройки разом з композитором Геннадієм Татарченком тричі поспіль перемагав у всесоюзному хіт-параді, випереджаючи, за його словами, Аллу Пугачову, Юрія Антонова, Раймонда Паулса та інших відомих авторів і виконавців.

Важливою частиною його життя стала не лише власна творчість, а й допомога молодим артистам. Ще у 1980-х роках почав займатися тим, що нині називають продюсуванням і наставництвом. Згодом серед його учениць були Наталя Могилевська, Катерина Бужинська, Наталія Бучинська. Допомігав і Павлові Зіброву, який є його кумом. При цьому, за словами Юрія Рибчинського, його метою не були гроші чи особиста вигода: «Я сам вкладав і кошти, і час, натомість нічого не отримував. Окрім подяки, – нічого. Мені цього й не треба було».

«ДЯДЮ ЮРО, ПИШІТЬ КОРОТШЕ!»

Його життєвий шлях був пов'язаний не лише з мистецтвом. У 1997-2000 роках Юрій Євгенович був радником Президента України з питань культури. Під час Помаранчевої революції 2004-2005 років входив до штабу Майдану, під час другого Євромайдану долучилися його дружина та син.

Утім, навіть згадуючи великі події, Юрій Рибчинський не втрачає самоіронії. Після другого Майдану він працював над кліпом на пісню «Париж-Марсель», який саме на Великдень знімали на станції між Житомирською та Київською областями. Для зйомок знайшли старі паротяги. Під час перерви до нього підійшла зграйка дітей. «Діти, як горобчики, нас обступили», – згадає пан Юрій. Школярі впізнали автора творів, які вивчали в підручниках, і розповіли, що знають «Шлях до Тараса», «Мова, наша мова» та інші його поезії. Рибчинський уже подумав, що зараз діти попросять його написати ще щось для них – про маму, про цю станцію. Але прохання виявилось цілковито іншим: «Ми вас дуже просимо, дядю Юро, пишіть коротше!».

Авторське виконання поезій, автограф-сесія та світлина на згадку завершили зустріч майбутніх медиків з легендарним українським поетом-піснярем.

**Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА
Світлина Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ**

Юрій РИБЧИНСЬКИЙ зі студентами ТНМУ

у цьому виборі відіграв його вчитель і наставник Лесь Танюк – відомий режисер, громадський діяч, один з представників українського культурного руху.

Власне, літературний шлях Юрія Рибчинського розпочався ще в шкільні роки. Він рано почав друкуватися, а вже коли був студентом, його твори виходили не лише в київських, а й у всеукраїнських журналах. Втім, пов'язувати своє майбутнє з музикою тоді навіть не гадав.

ЗНАЙОМСТВО, ЩО ЗМІНИЛО ЖИТТЯ

Усе змінив випадок. Ще навчаючись у виші, якось у будинку радіо Юрій Рибчинський познайомився з композитором Ігорем Покладом. Через рік обидва опинилися в ансамблі внутрішніх військ. Спільна служба несподівано стала початком творчого тандему. «Очі на піску» – перша пісня, яку написали Юрій Рибчинський та Ігор Поклад. І яка принесла шалену популярність. Пісню виконала Тамара Міансарова – одна з найвідоміших співачок тогочасної естради, володарка гран-прі міжнародного фестивалю в

І все свідоме життя я працюю на себе й на вас».

3000 ПІСЕНЬ І ЖИТТЯ СЕРЕД ТАЛАНОВИТИХ ЛЮДЕЙ

Одразу після завершення служби в армії Юрій Євгенович і одружився – першого квітня. З усмішкою додає, що, попри першоквітневий день, живе з дружиною й досі. Легкість, з якою сприймається його творчість, – це, як зізнається сам поет, результат суворої дисципліни. Загартований спортом і прикладом дружини Олександри (двічі майстра спорту), Рибчинський працює щодня, без вихідних.

За словами Юрія Євгеновича, саме творчість подарувала йому життя, про яке він не шкодує: «Озираючись назад, думаю: якби запропонували мені інше життя – я б не взяв. Що не пропонували б. Я прожив, вважаю, дуже якісне цікаве життя».

Упродовж десятиліть він працював з найвідомішими співаками, режисерами та акторами, створював пісні й музичні номери для оперет, мюзиклів, рок-опер і кіно. Водночас роз-

5 вересня завершив свій земний шлях ветеран університету, кандидат медичних наук Олександр Михайлович Лавріненко, людина, яка присвятила своє життя медицині, науці, викладацькій та практичній діяльності й служінню людям.

«Ми разом з Олександром Михайловичем розпочинали створювати напрям медичної реабілітації в нашому університеті ще

A photograph of a man with glasses and a mustache, wearing a dark turtleneck sweater, smiling while playing a black and white accordion. He is seated in a room with light-colored wooden paneling and a window with white blinds in the background.

Узагалі ж Олександр Михайлович був людиною багатьох талантів і захоплень. Він збирав різноманітні колекції, цікавився культурою, історією, літературою, музикою. А ще він був чудовим музикантом. Наші кафедральні свята та зустрічі часто проходили під акомпанемент його баяна, який зберігався в нас на кафедрі. Музика додавала особливої теплоти нашим спільним моментам і залишила багато світлих спогадів».

«Звістка про смерть Олександра Михайловича стала для мене справжнім потрясінням. Важко було повірити, що людини, з якою пов'язано стільки років спільної роботи, розмов, професійних і життєвих моментів, більше немає поруч, – каже професор кафедри медичної реабілітації Ігор Мисула. – Його відхід залишив після себе не лише біль втрати, а й відчуття великої порожнечі, адже Олександр Лавріненко був людиною, чия присутність, мудрість і добре слово завжди мали особливе значення. Вмів доступно пояснити складне, зацікавити своїм предметом і водночас завжди залишався уважним до людей. Його глибокі знання, високий професіоналізм, доброзич-

Професор кафедри медичної реабілітації Андрій Голяченко згадує свого колегу з почуттям великої вдячності за роки, проведені поруч. Ерудит з тонким почуттям гумору, людина широких інтересів і глибоких знань – саме таким зринає в його пам'яті Олександр Лавріненко. Справжньою його пристрастю була любов до музики. Віртуозна гра на баяні завжди викликала захоплення в тих, хто мав нагоду слухати в його виконанні класику, народну музику чи сучасні інструментальні твори. Музика була для Олександра Михайловича не просто захопленням – вона займала особливе місце в його житті, дарувала йому радість, натхнення та можливість ділитися своїми емоціями з іншими. За роки свого життя він зібрав велику колекцію – майже дві тисячі вінілових платівок, магнітофонних касет і компакт-дисків із записами класичних творів, оперних партій, джазових ком-

«Кажуть, що кожна зустріч на життєвому шляху не випадкова. Так чи інакше вона впливає на подальший хід подій, залишаючи свій слід у нашому життєписі. Таким для мене стало знайомство з Олександром Лавріненком під час роботи на кафедрі медичної реабілітації та кафедрі фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання», – каже асистент кафедри фізичної терапії, ерготерапії та фізичного виховання Ігор Салайда. Олександр Михайлович був людиною водночас наукових знань і найрізноманітніших захоплень. Окрім того, що добре розумівся на класичній музиці, був поціновувачем природи, цікавився лікарськими рослинами та травництвом, любив велоспорт. Його вирізняли надзвичайна допитливість, щире зацікавлення світом і постійне прагнення пізнавати щось нове. Поруч з ним можна було відчувати не лише професійну підтримку, а й про-

позицій, нотних видань тощо. Кожен з цих записів був для нього не просто частиною колекції, а окремою історією, музичним світом, до якого він міг повертатися знову й знову. Олександр Михайлович міг годинами розповідати про історію музики, цікаві факти із життя видатних композиторів, особливості їхньої творчості чи ділитися власними враженнями від музичних концертів, які він регулярно відвідував. «Під час спілкування мене завжди дивувало його щире захоплення світом музики, медициною, людськими відносинами, яке поєднувалося з неодмінним оптимізмом, незважаючи на життєві

Світла пам'ять про Олександра Лавріненка – лікаря, викладача, музиканта, ерудита та непересічну особистість назавжди залишиться у серцях тих, хто мав нагоду знати його, працювати поруч з ним, спілкуватися та запозичувати його знання й життєві досвід.

Записала Лариса ЛУКАЩУК

ЮВІЛЕЙ

18 вересня виповнилося 70 років доцентів кафедр хірургії №1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені професора Л.Я.Ковальчука ТНМУ Віталію Васильовичу МАЛЬОВАНУ

Вельмишановний Віталію Васильовичу! Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 22 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 35-літній трудовий шлях асистента, доцента кафедри шпитальної хірургії, а протягом 16 років – кафедри хірургії №1 з урологією та малоінвазивною хірургією імені професора Л.Я.Ковальчука, очільника курсу торакальної хірургії та відділення торакальної хірургії Тернопільської обласної клінічної лікарні.

Особливо цінна сторінка Вашої діяльності – чотирилітній період роботи деканом факультету іноземних студентів. Ваша активна наукова та освітня діяльність відображе-

на у 35 навчально-методичних і наукових публікаціях, 4 патентах на корисну модель та 2 підручниках, автором і співавтором яких Ви є.

Колектив університету глибоко поважає та щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-торакального хірурга, досвідченого педагога та наставника студентської мо-

лоді за Вашу багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки й є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Віталію Васильовичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й замирення, активного та щасливого дозволиття.

Бажаєм успіхів великих у роботі й побільше творчих Вам натхнень.

Нехай минають завжди всі турботи

І хай приносить радість кожен день!

Ректорат і профком ТНМУ імені Івана Горбачевського

ВІДАЄТЕ?

ЯКІ АНАЛІЗИ НЕОБХІДНО ЗДАВАТИ ЩОРОКУ

Щорічна диспансеризація, яку має проходити кожна людина, дозволяє виявляти небезпечні захворювання на ранніх стадіях, тому є необхідним інструментом підтримки здоров'я.

Люди часто безвідповідально ставляться до свого здоров'я й, зокрема, не вважають щорічні обстеження чимось потрібним за умови відсутності скарг. Але таке ставлення може призвести до непоправних наслідків,

адже багато серйозних хвороб розвиваються на перших стадіях без будь-яких помітних симптомів.

Кожній людині потрібно хоча б раз на рік складати загальний аналіз крові. Йдеться про найшвидший та найпоширеніший аналіз, який, незважаючи на свою доступність, добре впроваджується з визначенням багатьох небезпечних патологій. Наприклад, загальний аналіз крові показує запальні процеси, пору-

шення згортання крові, анемію й так далі. Крім того, потрібно здавати й біохімічний аналіз крові, який показує стан внутрішніх органів. Щорічно потрібно здавати також аналізи на гепатит, ВІЛ і сифіліс, а також проходити скринінг на інфекції, що передаються статевим шляхом.

З віком перелік аналізів збільшується – жінкам після 40 років потрібно проходити маммографію, а чоловікам – УЗД простати.

ЗА ЯКИМ СПОСОБОМ МОЖНА ВИЗНАЧИТИ ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ

Біологічний вік людини може бути як більшим, так і меншим, ніж зазначений у паспорті. Вчені пропонують різні способи визначення, віддаючи перевагу то одному, то іншому. Норвезькі вчені вважають, що найточніше визначити тривалість життя можна за допомогою так званого «кисневого» способу.

Його суть полягає в підрахунку максимального споживання кисню (МСК), доступного людині за хвилину. Під час аналізу даних 55 тисяч осіб вчені з'ясували, що чим гіршими були показники МСК, тим вірогіднішим був ризик передчасної смерті. Відповідно, високі показники споживання кисню сигналізували про більш

тривале життя. Дослідники стверджують, що для підвищення цього показника необхідно вести активніший спосіб життя, до того ж розпочинати заняття спортом не пізно в будь-якому віці. За їхніми підрахунками, якщо люди починали більше уваги приділяти спорту у віці понад 50 і продовжували ці заняття регулярно, то показник передчасної смерті значно знижувався. При цьому найбільш ефективними в цьому плані вчені називають високоінтенсивні інтервальні тренування.

УСМІШКИ

Студентська мудрість: «Якщо викладач на тебе якось дивно дивиться, отже, ти помилився аудиторією».

Іспит.
На початку:
– Я повинен зробити все правильно. Я буду думати над кожним питанням.
Минуло 10 хвилин:

– Еники беники їли вареники. Відповідь А.

Отримув студент лист з дому. У конверті знаходить 10 доларів і записку від батька:

«Дякую, сину, за твій лист, лише запам'ятай: десять пишеться з одним нулем, а не з двома».

Двоє худеньких студентів дивляться по телебаченні прогноз погоди на завтра: «... вітер північно-західний».

– О-о-о, Петре, завтра знов на лекцію не потрапимо...

Якщо написати шпаргалку на купюрі, спробу викладача відібрати її в студента можна розцінити як здирництво.

Відповіді на сканворд, вміщений у № 17 (658), 2026 р.

1. Лелека. 2. Реверс. 3. Лев. 4. Кір. 5. Чіпка. 6. Болонка. 7. Чабан. 8. Нона. 9. Басенджі. 10. Пілон. 11. Стрий. 12. Бамбук. 13. Мур. 14. Ора. 15. Осло. 16. Ор. 17. Ікло. 18. Бра. 19. Яга. 20. Ял. 21. Ага. 22. Бріар. 23. Го. 24. Сором. 25. Ірбіс. 26. Тіара. 27. Ом. 28. Маламут. 29. Суп. 30. Атом. 31. По. 32. Атол. 33. Романтик. 34. Аборт. 35. Босерон. 36. Бігль. 37. Ода. 38. Рана. 39. Байда. 40. Гідра. 41. Дір. 42. Ксеня. 43. Одер. 44. Ера. 45. «Марічка». 46. Яхта. 47. Орда. 48. Па. 49. Хаскі. 50. Орач. 51. Пі. 52. Іво. 53. Ар. 54. Ас. 55. Сі. 56. Пік. 57. Кіа. 58. Бор. 59. Ва.

Відповіді у наступному числі газети

СКАНВОРД

